

Spis treści

Od wydawcy	13
Recenzja	14
Wprowadzenie	15
Symbole, oznaczenia oraz definicje	17

CZĘŚĆ III: NAJWAŻNIEJSZE PRZEPISY PRAWNE DOTYCZĄCE KIEROWCÓW 31

1. Podstawowe akty prawne stosowane w transporcie drogowym	33
1.1. Rodzaje aktów prawnych stosowanych w Unii Europejskiej	36
1.1.1. Podstawowe akty prawne stosowane w Unii Europejskiej	36
1.1.2. Rodzaje aktów prawnych występujących w Polsce	59
1.1.3. Podstawowe akty prawne występujące w Polsce	59
1.1.4. Podstawowe definicje zgodne z w Ustawą o Transporcie Drogowym	69
1.2. Najważniejsze organizacje związane z transportem drogowym	86
1.2.1. Organizacje zajmujące się polityką transportową w Europie	86
1.2.2. Instytucje zajmujące się polityką transportową w Polsce	87
1.3. Podstawowe akty prawne dotyczące szkoleń kierowców	87
1.3.1. Uregulowania UE w zakresie szkoleń kierowców	87
1.3.2. Obowiązkowe kwalifikacje i szkolenia dla kierowców wykonujących przewozy w transporcie drogowym w Polsce	88
1.3.3. Badania lekarskie przeprowadzane w celu stwierdzenia istnienia lub braku przeciwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem	97
1.3.4. Badania psychologiczne przeprowadzane w celu orzeczenia istnienia lub braku przeciwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem	98
1.3.5. Obowiązki przewoźnika w stosunku do kierowców	99
1.4. Podstawowe akty prawne w zakresie warunków technicznych pojazdów	100
1.4.1. Homologacja pojazdu	100
1.4.2. Podstawowe definicje charakterystyki technicznej	105
1.4.3. Główne masy i wymiary środków transportowych obowiązujących w Polsce	106
1.4.3.1. Długości środków transportowych	106
1.4.3.2. Dopuszczalna masa całkowita pojazdów w Unii Europejskiej i w Polsce	109
1.4.3.3. Dopuszczalne naciski na osie pojazdu w Polsce	114
1.5. Podział środków transportowych w USA i Europie	118

1.5.1.	Środki transportowe w USA	118
1.5.2.	Środki transportowe w Europie	121
1.6.	Wymagania techniczne wobec pojazdów wykonujących przewóz osób	128
1.6.1.	Charakterystyka techniczna autobusów	128
1.6.2.	Podział autobusów i autokarów	129
1.6.3.	Podział autokarów w systemie IRU	132
1.6.4.	Charakterystyka autobusu szkolnego – Przewóz dzieci	134
1.6.5.	Charakterystyka autobusu do przewozu dzieci lub młodzieży do 18 lat	138
1.6.6.	Charakterystyka autobusu o dopuszczalnej prędkości do 100 km/h	140
1.6.7.	Charakterystyka transportu osób niepełnosprawnych	141
1.6.7.1.	Przepisy prawne	142
1.6.7.2.	Oznakowanie pojazdu przeznaczonego do przewozu osób niepełnosprawnych	146
1.6.7.3.	Zabudowa specjalistyczna nadwozi środków transportowych	147
1.6.7.4.	Sposoby zabezpieczenia technicznego wózków inwalidzkich i dzieci	150
	Literatura	151
	Załączniki do rozdziału:	
	Załącznik Nr 1 – Proponowany plan szkolenia i metodyka nauczania w zakresie kwalifikacji wstępnej kierowców zawodowych wykonujących transport drogowy osób	153
	Załącznik Nr 2 – Proponowany plan szkolenia i metodyka nauczania w zakresie kwalifikacji wstępnej kierowców zawodowych wykonujących transport drogowy rzeczy	157
	Załącznik Nr 3 – Przykładowy wzór regulaminu określającego warunki obsługi podróżnych, odprawy oraz zasady przewozu osób, bagażu i innych rzeczy firmy transportowej o specjalności przewóz osób	161
	Załącznik Nr 4 – Przykładowy wzór regulaminu określającego zasady, obowiązki, wzory i zalecenia dla kierowców firmy przewożącej ładunki	179
2.	Podstawowe dokumenty i kwalifikacje przedsiębiorcy i kierowcy w transporcie drogowym	193
2.1.	Podstawowe kwalifikacje do kierowania pojazdami	193
2.1.1.	Uprawnienia do kierowania pojazdami	193
2.2.	Dokumenty kierowcy	197
2.2.1.	Podstawowe dokumenty w transporcie drogowym potrzebne w trakcie realizacji umowy o przewóz towarów lubosób	197
2.2.1.1.	Wzory dokumentów kierowcy według Prawa o ruchu drogowym	202
2.2.1.2.	Wzory dokumentów według Ustawy o transporcie drogowym	207
2.2.2.	Podstawowe dokumenty związane z przewozem żywności i żywych zwierząt	249
2.2.3.	Dokumenty kierowcy przewożącego ładunki nienormatywne	270
2.3.	Kary za niewłaściwe wykonywanie Ustawy o transporcie drogowym	279
2.3.1.	Wykroczenia i kary za wykonywanie transportu drogowego i za brak wymaganych dokumentów	291
2.3.2.	Wykroczenia i kary za wykonywanie transportu drogowego lub przewozu na potrzeby własne z naruszeniem przepisów dla kierowców i przewoźników drogowych dotyczących przewozu żywych zwierząt	293
	Literatura	294

3.	Inne dokumenty, formularze umów i zaświadczeń wymagane przy wykonywaniu przewozu osób lub rzeczy, na podstawie odrębnych przepisów, umów międzynarodowych i konwencji. Prawidłowe wypełnianie druków, formularzy i innych dokumentów wymaganych przepisami	295
3.1.	Dokumenty przewozowe w transporcie ładunków	296
3.1.1.	List przewozowy krajowy lub międzynarodowy w transporcie ładunków. List CMR	296
3.1.2.	Dokumenty związane z odprawą celną towarów w drogowym transporcie międzynarodowym	299
3.2.	Wykroczenia i kary za wykonywanie transportu drogowego lub przewozu na potrzeby własne artykułów żywnościowych szybko psujących się w stosunku do kierowcy	338
3.3.	Wymagania międzynarodowe dla nowoczesnych środków transportowych	338
3.3.1.	Wymagania stawiane dla „zielonego” ciężarowego pojazdu samochodowego	338
3.3.2.	Minimalne normy techniczne i wymagania bezpieczeństwa zgodnie z Regulacjami CEMT	338
3.3.3.	Warunki techniczne dla przyczep (naczep) przy normie EURO	339
3.3.4.	Emisja spalin dla silników wysokoprężnych – Normy EURO	340
3.3.4.1.	Dokumenty określające spełnienie przez pojazd i przyczepę wymogów bezpieczeństwa	341
3.3.4.2.	Dokumenty pojazdu (formularze CEMT) ze względu na EURO	351
3.3.4.3.	Rodzaje dokumentów ze względu na EURO i kombinację pojazdów	352
3.4.	Tablice i oznaczenia pojazdów w transporcie międzynarodowym	370
3.4.1.	Rodzaje i znaczenia tabliczek (nalepek)	371
3.5.	Dokumenty w zakresie przewozu osób	381
3.5.1.	Rozkłady jazdy w krajowym drogowym przewozie osób	386
3.6.	Inne dokumenty obowiązujące w transporcie drogowym	390
3.7.	Wykroczenia i kary	409
3.7.1.	Wykroczenia i kary za wykonywanie transportu drogowego lub przewozu na potrzeby własne w stosunku do przewoźnika drogowego dotyczących uiszczenia opłat za przejazd po drogach krajowych	409
3.7.2.	Wykroczenia i kary za jazdę pojazdem bez wymaganych dokumentów w stosunku do przewoźnika drogowego przewożących osoby i ładunki	409
	Literatura	410
4.	Przepisy socjalne. Przepisy o czasie pracy i odpoczynku kierowców w transporcie drogowym – specyfika, zasady stosowania	413
4.1.	Regulacje prawne dotyczące czasu pracy	414
4.1.1.	Czas pracy kierowcy w państwach Unii Europejskiej	414
4.1.2.	Czas pracy kierowcy w Polsce	417
4.1.2.1.	Główne określenia ustawy o czasie pracy kierowców	421
4.2.	Czas dyżuru kierowcy	431
4.3.	Normy czasu jazdy i odpoczynku kierowcy	433
4.4.	Systemy zatrudnienia kierowcy	439
4.4.1.	System podstawowy czasu pracy kierowcy	439
4.4.2.	System równoważny czasu pracy kierowcy	441
4.4.3.	System przerywany czasu pracy kierowcy	445
4.4.4.	System zadaniowy czasu pracy kierowcy	448

4.5.	Wykroczenia i kary za wykonywanie transportu drogowego lub przewozu na potrzeby własne dotyczące przepisów socjalnych	451
	Literatura	452
5.	Urządzenie rejestrujące samoczynnie prędkość jazdy, czas jazdy i czas postoju	453
5.1.	Definicje i parametry rejestrowane przez tachograf	453
5.2.	Historia i rozwój tachografów na świecie	454
5.3.	Przepisy regulujące sytuację prawną tachografu w Polsce	454
5.4.	Zwolnienia prawne z obowiązku montowania urządzeń rejestrujących w pojazdach	457
5.5.	Podstawowe zasady użytkowania tachografu (tarcze rejestrujące – wykresówki)	459
5.5.1.	Obowiązkowe czynności kierowcy wobec tachografu	474
5.5.2.	Rodzaje najczęściej stwierdzanych nadużyć przy używaniu tachografu analogowego przez kierowcę	475
5.6.	Rodzaje i budowa tachografów	475
5.7.	Kontrola metrologiczna tachografów	480
5.8.	Tachograf cyfrowy	480
5.8.1.	Ustawodawstwo dotyczące tachografu cyfrowego. Historia wprowadzenia tachografu cyfrowego w Unii Europejskiej i w Polsce	480
5.8.2.	Parametry rejestrowane przez tachograf cyfrowy	482
5.8.3.	Warunki techniczne tachografu cyfrowego	482
5.8.4.	System tachografów cyfrowych w Polsce	483
5.8.5.	Budowa tachografu cyfrowego	483
5.8.6.	Rodzaje i przeznaczenie kart chipowych	484
5.8.7.	Podstawowe zasady odczytywania danych informacyjnych z tachografu cyfrowego	495
5.8.8.	Obowiązki kierowcy w zakresie użytkowania tachografu cyfrowego	505
5.8.9.	Kontrola parametrów tachografu cyfrowego	505
5.9.	Kontrola tachografu z tarczą (wykresówka) przez organa kontroli	509
5.10.	Przepisy karne dotyczące tachografu	514
5.10.1.	Odpowiedzialność karna kierowcy w zakresie tachografu	514
5.11.	Wykroczenia i kary za nieprawidłowe używanie tachografów przez kierowców przewożących ładunki i osoby	514
	Literatura	519
6.	Dokumenty w przewozie towarów niebezpiecznych	521
6.1.	Dokumenty uprawniające do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie transportu odpadów	522
6.2.	Dokumenty wymagane w pojeździe przewożącym towary niebezpieczne	531
6.2.1.	Dane podstawowe i informacyjne dokumentu przewozowego	532
6.2.2.	Instrukcja pisemna dla kierowcy	534
6.2.3.	Świadectwo dopuszczenia pojazdów do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych	542
6.2.4.	Zaświadczenie o przeszkoleniu kierowcy	543
6.2.5.	Multimodalny dokument przewozowy towarów niebezpiecznych	543
6.2.6.	Zaświadczenie o przeprowadzonym badaniu technicznym pojazdu	543
6.3.	Dokumenty specjalne (powypadkowe)	543

6.4.	Wykroczenia i kary za wykonywanie transportu drogowego lub przewozu na potrzeby własne w stosunku do kierowców za naruszenie przepisów dotyczących przewozu drogowego towarów niebezpiecznych	555
6.5.	Wykroczenia i kary za wykonywanie przewozu drogowego z naruszeniem przepisów dotyczących przewozu odpadów	558
	Literatura	559
7.	Ograniczenia i zakazy w ruchu drogowym	561
7.1.	Zasady ograniczenia i zakazów poruszania się ciężarówek w Polsce	561
7.2.	Artykuły szybko psujące się i środki spożywcze wyłączone z zakazu przewozu	563
7.3.	Wykroczenia i kary za wykonywanie transportu drogowego lub przewozu na potrzeby własne z naruszeniem przepisów dotyczących okresowych ograniczeń ruchu pojazdów powyżej 12 t (oprócz autobusów) po drogach lub zakazu ruchu niektórych ich rodzajów	563
8.	Bezpieczna odległość między pojazdami	565
8.1.	Aspekty bezpiecznej odległości od poprzedzającego pojazdu	565
8.2.	Interpretacja bezpiecznego odstępu na świecie	568
8.3.	Metody praktyczne wyznaczenia bezpiecznego odstępu na drodze	568
8.4.	Kary za niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami we Francji	571
	Literatura	571
9.	Systemy pobierania opłat za autostrady w Europie	573
9.1.	Podstawy prawne funkcjonowania systemów opłat drogowych w Europie	573
9.2.	Systemy pobierania opłat drogowych na terytorium Niemiec	574
9.2.1.	Podstawy prawne	574
9.2.2.	Pojazdy objęte obowiązkiem płacenia myta	575
9.2.3.	Pojazdy zwolnione od obowiązku płacenia myta	575
9.2.4.	Sieć dróg podlegająca opłacie	575
9.2.5.	Klasyfikacja myta	577
9.2.6.	Kontrola płatności myta	578
9.2.7.	Charakterystyka systemu możliwości poboru myta firmy Toll Collect GmbH	578
9.2.8.	Zasady funkcjonowania automatycznego systemu księgowania myta	580
9.2.9.	Zasady funkcjonowania ręcznego systemu księgowania myta	582
9.2.10.	Czynności kierowcy przy opłacie myta przez terminal w systemie ręcznym	583
9.2.11.	Zasady funkcjonowania ręcznego księgowania myta przez Internet	584
9.2.12.	Awaryjny sposób opłaty myta w Niemczech	584
9.2.13.	System kontrolny dotyczący płacenia myta	584
9.3.	System pobierania opłat drogowych (GO) na terytorium Austrii	585
9.3.1.	Podstawowe wiadomości o systemie	585
9.3.2.	Sieć dróg objęta systemem opłat drogowych	586
9.3.3.	Budowa systemu pobierania opłat (GO)	586
9.3.4.	Charakterystyka urządzenia GO-BOX	587
9.3.5.	Sposoby pobierania opłat	587
9.3.6.	Zasada działania systemu	589

9.3.7.	Istotne informacje dla kierowcy z urządzenia GO-BOX w czasie jazdy (funkcjonowania systemu)	591
9.3.8.	Kontrola systemu opłat drogowych	591
9.3.9.	Kary dla przewoźników	591
9.3.10.	Różnice i podobieństwa w pobieraniu opłaty za korzystanie z infrastruktury liniowej pomiędzy Niemcami i Austrią	592
9.4.	System pobierania opłat drogowych na terytorium Republiki Czeskiej	592
9.4.1.	Elektroniczna opłata drogowa	593
9.4.2.	Zasady naliczania opłat	594
9.4.3.	Sposoby zapłaty myta	594
9.4.4.	Kontrola opłat drogowych	595
9.4.5.	Kontrola wykonania opłat drogowych	596
9.4.6.	Sieć dróg objęta systemem opłat drogowych	596
9.5.	System pobierania opłat drogowych na terytorium Francji	597
9.5.1.	Ramy prawne regulujące pobieranie opłat za przejazdy francuskimi autostradami	598
9.5.2.	Zarządcy francuskich autostrad	598
9.5.3.	Zasada działania systemu	598
9.5.4.	Pojazdy objęte obowiązkiem płacenia myta	601
9.5.5.	Pojazdy zwolnione z obowiązku płacenia myta	602
9.5.6.	Zalety systemu	602
9.5.7.	Sieć dróg objętych opłatą	602
9.5.8.	Wysokość należnych opłat	604
9.5.9.	Zasady naliczania opłat	605
9.5.10.	Postępowanie awaryjne	605
9.5.11.	Wysokość zniżek ustalonych przez poszczególnych operatorów	606
9.6.	Inne sposoby pobierania opłat drogowych w Europie	607
9.6.1.	Opłaty za autostrady w Słowacji	607
9.6.2.	Opłaty za drogi samochodowe w Rosji	608
	Literatura	611
10.	Organy państwowe uprawnione do kontroli i stosowanie przepisów	613
10.1.	Organa państwowe wyznaczone do kontroli transportu drogowego	614
10.1.1.	Uprawnienia Inspekcji Transportu Drogowego	614
10.1.1.1.	Uprawnienia Inspektorów Transportu Drogowego w zakresie kontroli ruchu drogowego	624
10.1.2.	Uprawnienia Policji w stosunku do kontroli ruchu drogowego	639
10.1.3.	Uprawnienie Straży Granicznej w zakresie kontroli ruchu drogowego	648
10.1.4.	Uprawnienie Straży Gminnej w zakresie kontroli ruchu drogowego	650
10.1.5.	Uprawnienia Funkcjonariuszy Celnych w zakresie kontroli ruchu drogowego	651
10.1.6.	Uprawnienia pracowników Zarządów Dróg w zakresie kontroli ruchu drogowego	651
10.1.7.	Uprawnienia Strażników Leśnych i Straży Parku w zakresie kontroli ruchu drogowego	652
10.1.8.	Uprawnienia Państwowej Inspekcji Pracy	655
10.2.	Zasady kontroli drogowej w Niemczech (BAG)	658
	Literatura	661

11.	Orientacja w lokalizacji i warunkach funkcjonowania przejść granicznych	663
11.1.	Regulacje prawne	665
11.2.	Oznakowanie, rodzaje i definicje przejść granicznych	665
11.3.	Zasady ochrony granic Polski	668
11.4.	Rozmieszczenie drogowych przejść granicznych	670
11.5.	Wykaz przejść granicznych, na których będzie dokonywana weterynaryjna kontrola graniczna dla zwierząt i żywności	670
11.6.	Wykaz przejść granicznych, na których będzie dokonywana kontrola graniczna pasz i pasz leczniczych	673
11.7.	Wykaz przejść granicznych, którymi realizowany jest międzynarodowy obrót odpadami	674
	Literatura	676
12.	Sankcje za nieprzestrzeganie przepisów ruchu drogowego	677
12.1.	Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji na podstawie Kodeksu Karnego	677
12.2.	Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji na podstawie Kodeksu Wykroczeń	679
12.3.	Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji na podstawie Kodeksu Cywilnego	681
12.4.	Odpowiedzialność kierowców na podstawie Ustawy o transporcie drogowym	681
12.5.	Wybrane zagadnienia z Prawa o ruchu drogowym	683
12.6.	Wykaz punktów karnych za wykroczenia drogowe	686
12.7.	Znaki drogowe i sygnały świetlne	697
	Literatura	723
13.	Ubezpieczenia związane z transportem drogowym	725
13.1.	Ubezpieczenie OC	725
13.1.1.	Pojęcie odpowiedzialności cywilnej	726
13.1.2.	Polisa ubezpieczeniowa	726
13.1.3.	Minimalna suma gwarancyjna	727
13.2.	Ubezpieczenie autocasco i jego zakres	727
13.2.1.	Ubezpieczenie w pełnym zakresie	728
13.2.2.	Ubezpieczenie w ograniczonym zakresie	729
13.2.3.	Ubezpieczenie w zakresie mini-casco	729
13.3.	Ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków NW	729
13.3.1.	Pojęcie nieszczęśliwego wypadku	729
13.3.2.	Pojęcie wypadku drogowego	729
13.3.3.	Pojęcie wypadku komunikacyjnego	730
13.3.4.	Pojęcie kolizji drogowej	730
13.3.5.	Rodzaje ubezpieczenia NW	730
13.3.6.	Przypadki, w których zakład ubezpieczeń nie ponosi odpowiedzialności z tytułu NW	730
13.4.	Inne ubezpieczenia	731
13.4.1.	Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej	731
13.4.1.1.	Odpowiedzialność deliktowa	731

13.4.1.2.	Odpowiedzialność kontraktowa	731
13.4.1.3.	Suma gwarancyjna	731
13.4.1.4.	Roszczenie	732
13.4.2.	Ubezpieczenie należytego wykonania kontraktu	732
13.4.2.1.	Gwarancja ubezpieczeniowa i jej rodzaje	732
13.4.3.	Rodzaje ubezpieczenia towaru – przykłady	733
13.4.4.	Ubezpieczenie kierowcy – przykłady	733
	Literatura	734
	Załącznik do rozdziału:	
	Wzory dokumentów ubezpieczeniowych	735

Załączniki

1. Dyrektywa 2003/59/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie wstępnej kwalifikacji i okresowego szkolenia kierowców niektórych pojazdów drogowych do przewozu rzeczy lub osób, zmieniająca rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 oraz dyrektywę Rady 91/439/EWG i uchylająca dyrektywę Rady 76/914/EWG 739
2. Rozporządzenie (WE) nr 561/2006 parlamentu europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniające rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 759
3. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 lipca 2008 r. w sprawie szkolenia kierowców wykonujących przewóz drogowy (Dz. U. Nr 124. Poz. 805 z dnia 14 lipca 2008 r.) 777